

Americký astronaut Donald Pettit bude nejstarším člověkem, který bude dlouhodobě žít na palubě Mezinárodní vesmírné stanice ISS

10.9.2024 - | Astronomický ústav AV ČR

Ve středu 11. září 2024 se na cestu k Mezinárodní vesmírné stanici (ISS) vydá ruská kosmická loď Sojuz MS-26 s dvěma ruskými a jedním americkým astronautem. Tím bude Donald Pettit, který se stane nejstarším člověkem, který bude na palubě orbitální stanice ISS za její více než pětadvacetiletou existenci dlouhodobě žít a pracovat. V prostředí mikrogravitace kosmického prostoru prožije zhruba půl roku a zpátky domů by se měl vrátit až v březnu příštího roku.

Velitelem mise Sojuz MS-26 je zkušený ruský kosmonaut Alexej Ovčinin, pro kterého to bude již třetí let do vesmíru. Jeden dlouhodobý pobyt na ISS má již za sebou i jeho kolega z oddílu kosmonautů Roskosmosu Ivan Vagner. Třetí člen posádky, astronaut NASA Donald Pettit, se do kosmu vypraví již počtvrté. Na svém kontě má dva starty na palubě raketoplánu Endeavour a jeden v kabině Sojuzu, při kterých ve vesmíru prožil již téměř 370 dnů. Současná mise bude jeho třetí dlouhodobá, tedy zhruba půl roku trvající výprava na oběžnou dráhu okolo Země.

Donald Pettit je v tuto chvíli nejstarším aktivním členem oddílu amerických astronautů. V době startu v září 2024 mu bude 69 roků a 4 měsíce a stane se historicky nejstarším člověkem, který by měl na palubě ISS prožít jako člen dlouhodobé posádky celý přibližně půlroční turnus. Tím doposud nejstarším je jeden ze současných obyvatelů orbitální stanice, Američan Michael Barratt, kterému bylo při přiletu na ISS v březnu letošního roku 64 roků a 11 měsíců.

Devětašedesátiletý Donald Pettit bude historicky třetím nejstarším pozemšťanem, který se vypraví na oběžnou dráhu naší Země. Tím **úplně nejstarším byl v roce 1998 legendární americký astronaut John Glenn.** Ten se v roce 1962 stal prvním Američanem, který v kabině kosmické lodě Mercury oblétl Zemi. O téměř 37 roků později se ve věku 77 roků a 3 měsíce do vesmíru na devět dnů vrátil na palubě raketoplánu Discovery.

Druhým nejstarším člověkem ve vesmíru se stal v roce 2022 dvaasedmdesátiletý americký podnikatel v oblasti nemovitostí, filantrop a vesmírný turista Larry Connor. Ten si svojí 17denní cestu na ISS v rámci komerční mise Axiom Ax-1 plně uhradil.

Nejstarší ženou, která žila a pracovala v kosmu, je aktuálně Američanka Peggy Whitsonová. Ta svůj čtvrtý start v roce 2023, jako velitelka devítidenní komerční mise Axiom Ax-2, uskutečnila ve věku 63 roků a 3 měsíce.

Pokud bychom ale do těchto statistik započítali i krátké suborbitální skoky na hranici vesmíru, které organizuje americká společnost Blue Origin, tak prozatím úplně nejstarší pozemšťan se přes tzv. Kármánovu hranici, což je všeobecně přijímaná hranice mezi zemskou atmosférou a kosmickým prostorem ve výšce 100 km nad povrchem Země, podíval v květnu letošního roku. Byl jím bývalý americký zkušební pilot a první afroamerický kandidát na kosmonauta Edward Dwight. Ten se zúčastnil desetiminutového suborbitálního letu Blue Origin NS-25, při kterém spolu s dalšími pěti pasažéry vystoupal v kabině New Shepard do výšky 106 km a prožil přibližně 4 minuty ve stavu

beztíže. Při tomto letu bylo Edu Dwightovi 90 let, 8 měsíců a 10 dní.

Nejstarší ženou, která si vyzkoušela suborbitální desetiminutový let do výšky 107 km, byla při misi Blue Origin NS-16 v červenci 2021 bývalá legendární americká pilotka Wally Funková. Té bylo v době jejího letu přesně 82 let, 5 měsíců a 19 dní.

A pokud bychom se podívali na druhý konec věkové škály, na nejmladší, kteří měli to štěstí podívat se na oběžnou dráhu, tak tam bychom našli dvě jména ze samého počátku éry pilotované kosmonautiky. **Nejmladším mužem byl sovětský kosmonaut German Titov**, druhý člověk ve vesmíru. Ten svůj jednodenní let v kabině kosmické lodě Vostok-2 uskutečnil 6. srpna 1961 ve věku pouhých 25 let, 10 měsíců a 25 dnů. **Nejmladší ženou byla jeho kolegyně Valentina Těreškovová**, která se do kosmu vydala 16. června 1963 ve věku 26 let, 3 měsíce a 10 dnů v kabině kosmické lodě Vostok-6.

Jména těch nejmladších dobrodruhů, kteří se vydali v kabinách společnosti Blue Origin na hranici vesmíru při suborbitálních skocích, jsou naopak z doby nedávné. Jsou jimi nizozemský student Oliver Daemen, který se ve věku 18 let a 11 měsíců dostal 20. července 2021 v kabině New Shepard při misi NS-16 do výšky 107 km. A Američanka Karsen Kitchenová, studentka astronomie, se při desetiminutovém letu, který se uskutečnil před pár dny, 29. srpna 2024, stala ve věku 21 let nejmladší ženou, která překročila Kármánovu linii, tedy hranici kosmického prostoru, a se svými spolupasažéry vystoupala do výšky 105 km.

Předseda Astronautické sekce České astronomické společnosti Milan Halousek uzavírá: **“Devětašedesátiletý Donald Pettit se na svojí půlroční cestu na Mezinárodní vesmírnou stanici ISS vydá právě nyní. Držme mu palce, vesmírné výpravy jsou pořád velmi nebezpečnou záležitostí. Vědci však díky nim získávají stále mnoho nových informací o chování lidského těla dlouhodobě vystaveného působení mikrogravitace. A z výsledků, které získají například z lékařského sledování Donalda Pettita, mohou potom vycházet při nových metodách léčby stárnoucí lidské populace na naší planetě.”**

Kontakty a další informace:

Milan Halousek

předseda Astronautické sekce České astronomické společnosti

E-mal: milan@halousek.eu

Telefon: 602 153 564

www.halousek.eu

Pavel Suchan

tiskový tajemník České astronomické společnosti

Email: suchan@astro.cz

Telefon: 737 322 815

Zdroje a další zajímavé odkazy:

Biografie Donalda Pettita (NASA) - <https://www.nasa.gov/people/donald-r-pettit/>

Fotografie z dlouhodobé mise Donalda Pettita na ISS v roce 2012 (Flickr NASA)

<https://www.flickr.com/photos/nasa2explore/albums/72157627325417195/>

Titulní fotografie Tiskového prohlášení (Flickr NASA)

<https://www.flickr.com/photos/nasa2explore/9508179417/in/album-72157627325417195>

<https://www.asu.cas.cz/articles/2310/19/americky-astronaut-donald-pettit-bude-nejstarsim-clovekem-ktery-bude-dlouhodobě-zit-na-palube-mezinarodni-vesmirne-stance-iss>